

Zitting 1975-1976

13 942

Verdrag betreffende betaald scholings- en vormingsverlof (Verdrag nr. 140 aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar negenenvijftigste zitting) en Aanbeveling nr. 148; Genève, 24 juni 1974

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 24 mei 1976

Ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, de Raad van State gehoord, heb ik de eer u hierbij de Engelse en de Franse tekst en de vertaling in het Nederlands over te leggen van het op 24 juni 1974 te Genève tot stand gekomen Verdrag betreffende betaald scholings- en vormingsverlof (Verdrag nr. 140 aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar negenenvijftigste zitting) en Aanbeveling nr. 148 (Trb. 1975, 104).

Een toelichtende nota bij deze overeenkomst gelieve u hiernevens aan te treffen.

De goedkeuring wordt alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
M. van der Stoep

Ter griffies van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen 28 mei 1976. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens een of beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer te kennen worden gegeven uiterlijk op 27 juni 1976.

TOELICHTENDE NOTA

Inleiding

Tijdens de 59ste Zitting van de Internationale Arbeidsconferentie in 1974 bleek dat veel betekenis werd gehecht aan het tot stand brengen van een internationale regeling betreffende betaald scholings- en vormingsverlof. Deze zou het geleidelijk op gang brengen van een beleid ten aanzien van het educatief verlof in een groot aantal landen in belangrijke mate kunnen bevorderen. Gezien de nogal uiteenlopende situaties in de verschillende delen van de wereld was er overeenstemming dat zo de vorm van een verdrag zou worden gekozen, dit in hoge mate rekening zou moeten houden met de nationale omstandigheden en praktijk.

De Nederlandse regeringsdelegatie stond aanvankelijk op het standpunt dat, aangezien tot dusverre op nationaal niveau met educatief verlof nog onvoldoende ervaring was opgedaan en een beleid nog volledig tot ontwikkeling zou moeten worden gebracht – terwijl bovendien de situatie in de meeste overige landen niet veel anders ligt – het vaststellen van een aanbeveling de voorkeur zou verdienen.

Omdat er evenwel ter conferentie overeenstemming was over het uitgangspunt dat met de situatie in de diverse landen rekening gehouden zou moeten worden, werd besloten een verdrag op te stellen dat voldoende ruimte zou openlaten voor nationale uitwerking van de desbetreffende materie. Het verdrag werd dan ook met ruime meerderheid aangenomen. De Nederlandse werkgevers-, werknemers- en regeringsgedelegeerden stemden vóór de aan de conferentie voorgelegde verdragstekst.

Verdrag nr. 140

Artikel 1 van het verdrag geeft een definitie van «educatief verlof». Het beperkt het verlof tot werknemers, hetgeen overigens geen belemmering behoeft te vormen om voor andere categorieën van de bevolking voorzieningen te scheppen voor verdere scholing en vorming. Het educatief verlof is een verlof ten behoeve van scholing en vorming voor een bepaalde periode gedurende de werktijd, waarbij passende uitkeringen worden toegekend. De laatste omschrijving opent de mogelijkheid om zowel volledige, alsook om gedeeltelijke compensatie te geven voor gemiste inkomsten.

Deze bepaling laat de mogelijkheid open dat eventueel ook van de werknemers zelf een passende bijdrage voor het volgen van educatief verlof verwacht mag worden, die echter in dat geval zó zal moeten worden bepaald dat daardoor het normale levensonderhoud van de werknemer en zijn gezin niet wordt aangetast.

Artikel 2 is een van de belangrijkste bepalingen. Het legt de lid-staten de verplichting op een beleid op te stellen en toe te passen dat educatief verlof bevordert. Deze bepaling bevat belangrijke versoepelende clausules, aangezien het «bevorderingsbeleid» afhankelijk mag zijn van de «nationale omstandigheden en gebruiken». Daarnaast bevat het de clausule «zo nodig in verschillende fasen». De gegeven formulering biedt aan lid-staten die het Verdrag onderschrijven, de mogelijkheid om zeer geleidelijk aan voorbereidingen te treffen voor een beleid ten aanzien van educatief verlof, waarbij onder meer rekening gehouden kan worden met sociaal-economische omstandigheden.

Artikel 4 versoepelt opnieuw de verplichtingen van het verdrag en met name artikel 2. Met zoveel woorden wordt bepaald dat omstandigheden van algemene aard mede in aanmerking genomen moeten worden en dat een coördinatie tot stand dient te komen met andere onderdelen van sociaal beleid.

Artikel 5 vermeldt de wijze waarop in het verlenen van educatief verlof kan worden voorzien. Het verdrag schrijft de vorm niet dwingend voor, maar noemt de volgende mogelijkheden: wettelijke bepalingen, collectieve ar-

beidsovereenkomsten, arbitrale uitspraken of iedere andere wijze overeenkomstig de nationale gebruiken. Dit laat de mogelijkheid open dat werkgevers- en werknemersorganisaties in de bedrijfstakken of op nationaal niveau een belangrijke functie vervullen bij de opzet en de uitvoering van een beleid ten aanzien van educatief verlof. Zo kunnen zij afspraken maken over de geleidelijke realisering van educatief verlof.

Artikel 11 bepaalt dat de rechten op uitkeringen uit de sociale verzekeringen evenals andere rechten die aan de arbeidsovereenkomst zijn verbonden, geen schade mogen ondervinden van het feit dat educatief verlof genomen wordt.

Aanbeveling nr. 148

In de Aanbeveling zijn een groot aantal paragrafen opgenomen die overeenkomen met een verdragsbepaling. Voorts bevat de Aanbeveling een aantal bepalingen, waarin het beleid ten aanzien van educatief verlof nader wordt uitgewerkt. De inhoud van de Aanbeveling spreekt, naar het voorkomt, voor zich zelf.

Tenuitvoerlegging

De Nederlandse Regering beschouwt het verdrag, welke beginselen een belangrijke richtlijn vormen voor het geleidelijk op gang brengen van een beleid ten aanzien van educatief verlof, als een aansporing om verdere stappen ter zake te ondernemen.

Educatief verlof is naar de mening van de Regering een van de wegen waarlangs het streven naar een systeem van permanente educatie kan worden bevorderd.

Educatief verlof kan dan vooral worden gezien als een middel om het gebruikmaken van de zich vernieuwende educatieve voorzieningen mogelijk te maken. Wat deze voorzieningen betreft zij gewezen op de ontwikkelingen op het terrein van de «open school» en de «educatieve netwerken».

Eén van de stappen welke inmiddels is gedaan, is de instelling van de «Interdepartementale Voorbereidingscommissie Betaald Educatief Verlof», waarin vertegenwoordigers van de Ministeries van Sociale Zaken, van Onderwijs en Wetenschappen en van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk deelnemen. Deze commissie heeft tot taak: a) het formuleren van uitgangspunten van beleid ten aanzien van betaald educatief verlof en b) het uitwerken van voorstellen tot verdere ontwikkeling van betaald educatief verlof.

Over de door deze commissie uit te brengen voorstellen zal te zijner tijd nader overleg worden gepleegd met een zo breed mogelijk veld van betrokkenen, waarbij uiteraard, voor zover het gaat om educatief verlof voor werknemers, met de organisaties van werkgevers en werknemers gezamenlijk zal worden gezien, hoe de vormgeving van dit beleid verder kan worden uitgewerkt.

In dit verband kan nog worden opgemerkt, dat onlangs door de Minister van Sociale Zaken, op advies van bovengenoemde commissie, het advies van de Stichting van de Arbeid is gevraagd over het toekennen van educatieve verlofperioden aan groepen van werknemers tussen de 60 en 65 jaar, als voorbereiding op de pensionering.

Daarnaast kan erop worden gewezen, dat op verschillende terreinen al sinds enige tijd initiatieven tot ontplooiing zijn gekomen; te denken valt aan voorzieningen voor beroepsopleiding, bepalingen in een aantal c.a.o.'s, regelingen met betrekking tot vormingsactiviteiten van vakorganisaties, e.d.

In het licht hiervan kan worden vastgesteld, dat in Nederland reeds voldoende activiteiten zijn ontwikkeld om te kunnen spreken van een eerste aanzet tot een beleid op dit terrein. Uiteraard zal dit beleid verder uitgewerkt en ontwikkeld moeten worden, waarbij voor de betrokken organisaties, w.o. die van werkgevers en werknemers en de overheid een rol van betekenis is weggelegd.

Het ligt dan ook voor de hand om gezien de in Nederland bestaande situatie en de geleidelijk verder tot ontwikkeling komende initiatieven, de normen van het verdrag als richtlijn voor het beleid op het terrein van het educatief verlot te aanvaarden. In verband hiermede wordt voorgesteld tot bekrachtiging van het verdrag over te gaan.

In het kader van een op korte termijn aan te vragen studie op het terrein van het educatief verlot zal de aanbeveling worden gezien, zodat te geleger tijd over de inhoud van de aanbeveling in haar geheel een standpunt kan worden bepaald.

In de Nederlandse Antillen heeft het betaald verlot voor scholings- en vormingsdoeleinden weinig gestalte. Vooreerst dient een regeling op het gebied van de industriële verhoudingen te worden vastgesteld. Na realisering daarvan zal aan bedoeld verdrag en de desbetreffende aanbeveling de nodige aandacht kunnen worden geschonken. Om deze reden wenst de regering van de Nederlandse Antillen vooreerst geen medegelding van het verdrag voor haar land.

Gezien het bovenstaande wordt de goedkeuring alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Sociale Zaken,
J. Boersma

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
L. J. Brinkhorst